

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o administracyi krajowych funduszków pożyczkowych na budowę koszar dla wojska, za czas od 1. listopada 1896 do 31. października 1897.

Wysoki Sejmie!

Wedle sprawozdania Wydziału krajowego i zamknięcia rachunku za rok 1896 przedstawia się obecnie stan funduszków krajowych na budowę koszar wojskowych, następująco:

I. Fundusz krajowy pożyczkowy dla gmin i osób prywatnych na budowę koszar dla wojska, powstały z dotacyi Wysokiego Sejmu uchwalonych dnia 11. stycznia 1888 — 5. kwietnia 1892, — 24. września 1892 i 30. stycznia 1897 wynosi łączną kwotę	1,391.500 zł. w. a.
Z funduszu tego pozostawało z końcem roku 1896 na pożyczkach u gmin i osób prywatnych	1,385.178 zł. 29 ct.
w roku 1897 wypłacono gminom w sprawozdaniu Wydziału kraj. wymienionym łączną kwotę	146.500 " — "
razem	1,531.678 zł. 29 ct.
a ponieważ gminy wpłaciły do 31. października 1897	117.243 " 13 "
pozostaje więc u tychże kwota	1,414.435 zł. 16 ct.
Prócz tych wypłaconych gminom w r. 1897 pożyczek w łącznej kwocie	146.500 zł. — ct.
spłacony został funduszowi krajowemu dług w sumie	51.328 zł. 55 ct.
wydano więc w r. 1897 razem	197.828 zł. 55 ct.
Dochody w r. 1897 do 31. października wynosiły łączną kwotę	228.898 zł. 46 ct.
pozostaje więc zapas	31.069 zł. 91 ct.
Doliczywszy do tego zaległe u gmin: Brzeżany, Rzeszów i Trembowla, zwroty	9.835 zł. — ct.
odsetki z lokacyi i zwłoki	2.595 zł. 09 ct.
tudzież zapas kasowy i raty od gminy: Gródek dla krajowego funduszu b. korpusu ochotników z r. 1859	12.156 zł. — ct.
powinnaby z końcem roku 1897 pozostać do dyspozycyi kwota	55.656 zł. — ct.

który to zapas spodziewany powstał głównie z powodu, iż gmina Tarnów i w r. 1897 nie podniosła reszty z pożyczki jej przyznanej, t. j. kwoty 50.000 zł.

Dochody w r. 1898 ze zwrotów wynoszą około . . .	130.000 zł. w. a.
Fundusz więc dyspozycyjny na r. 1898 powinien wynosić	
okragło około	185.600 " " "
który na pokrycie rat w tym roku gminom w sprawozdaniu Wydziału krajowego wymienionym do wypłaty przypadających w łącznej kwocie	177.500 " " "

nietylko powinien wystarczyć, ale pozostałaby nadto nadwyżka w kwocie 8.100 zł. w. a.

Nadwyżka ta nie jest pewną, bo gmina Trembowla zalega z ratą półroczną w kwocie 4.475 zł. jeszcze dnia 1. lipca płatną, zaś gmina Rzeszów wniosła prośbę o odroczenie rozpoczęcia spłaty rat pożyczki 100.000 zł. do połowy r. 1898, które Wydział krajowy w uwzględnieniu okoliczności, iż Władze wojskowe dotąd nieodebrały od gminy obiektów już zbudowanych — uchwalała po zamknięciu sprawozdania powziętą z dnia 3. grudnia 1897 L. W. 73.209 zezwoliła.

Komisyja administracyjna zaznaczając, że gmina Brzeżany zaległość już po zamknięciu sprawozdania Wydziału krajowego zapłaciła, wyraża nadzieję, że gmina Trembowla nietylko zaległą z r. 1897 ratę zapłaci, ale także następne raty w terminach płatności uiszczają będzie; spodziewa się, że fundusz dyspozycyjny na rok 1898 wystarczy na pokrycie wydatków.

Przyręczone przez Wydział krajowy do 31. października 1897 pożyczki, dla gmin w sprawozdaniu wymienionych wynoszą łączną kwotę 682.500 zł. a gdy wedle sprawozdania Wydziału krajowego z promes udzielonych przypadnie:

do wypłaty w r. 1898	177.500 zł.
w roku 1899	127.500 "
w " 1900	107.500 "
w " 1901 i 1902	80.000 "
w " 1903	60.000 "
w " 1904	130.000 "
razem	682.000 zł.

przeto wydatki powyższe znajdują zupełne pokrycie w bieżących dochodach funduszu pożyczkowego koszarowego.

Ponieważ Wydział krajowy uchwalała z dnia 6. grudnia 1897 l. 66.407 przyznała gminie Kołomyja pożyczkę 180.000 zł. na rozszerzenie koszar dla obrony krajowej, płatną w latach 1906, 1907, 1908, (którą gmina ma własnym kosztem eskontować) — przeto wszystkie promesy wydane wynoszą obecnie kwotę łączną 862.000 zł. w. a.

Jeżeliby władze wojskowe nie czyniły dalszych żądań o budowę koszar, uchylone by były stale trudności w dostarczaniu gminom na ten cel pożyczek, a ponieważ wpływ ze zwrotów w latach 1906, 1907, 1908 zdaniem komisji administracyjnej wystarczą na pokrycie pożyczki gminie Kołomyja przyręczonej 180.000 zł., fundusz krajowy i gminny uwolnione by były od ponoszenia dalszych ciężarów na budowę koszar dla wojska.

Mając na uwadze, że Wydział krajowy wskutek oświadczenia komendy XI. korpusu z 12. lipca 1897 l. 3067, że dalsza budowa koszar w Złoczowie jest nietylko nagłą i niezbędną ale także ważniejszą, od budowy koszar dla takich oddziałów wojska, które pomieszczenie mają, dla których jednak z powodu wadliwości tych pomieszczeń lub innych przyczyn nowe koszary zbudowane być mają, zniewolony był wydać uchwalała z 16. lipca 1897, l. 44.691. Feiwlowi Rohatynowi promesę na 80.000 zł. w. a.;

że wskutek usilnego żądania władzy wojskowej gminie Kołomyja udzielił promesę na 180.000 zł.;

że gminy Jaworów, Kraków i Rzeszów wniosły prośby o pożyczki w łącznej kwocie 212.000 zł. którym to prośbom Wydział krajowy dla braku nagłości odmówił — a prośby te ponowione być mogą, mając wreszcie na uwadze, że państwowe Ministerstwo wojny, nieprzychyliło się do żądania Wydziału krajowego opartego na uchwałach Wysockiego Sejmu, o zupełne, względnie czasowe do końca r. 1904, uwolnienie kraju od obowiązku ponoszenia jakichkolwiek kosztów na pomieszczenie wojska: wyraża Komisyja administracyjna obawę, że wobec coraz nowych wymagań Wojskowości powstaną nowe trud-

ności, do usunięcia których dochody lat 1899, 1900, 1901, 1902, 1903 i 1904, chociaż przewyższają potrzeby na teraz przewidziane, niewystarczają.

Komisya administracyjna mniema, że celem uchylenia takich trudności, należy Wydziałowi krajowemu zalecić, ażeby jak to dotąd czynił i w przyszłości promesy pożyczek na budowę koszar wydawał tylko w razie koniecznej nieuniknionej potrzeby i w miarę zasobów funduszu pożyczkowego, tudzież z zastrzeżeniem terminów wypłaty na późniejsze lata z pozwoleniem eskontowania onych na koszt dotyczących gmin.

Wogóle wypłacił Wydział krajowy do 31. października 1897	
gminom i osobom prywatnym z funduszu koszarowego	2,316.950 zł. w. a.
a z funduszu byłego korpusu ochotników	50.000 „ „
razem	<u>2,366.950 zł. w. a.</u>

Fundusz byłego korpusu ochotników z r. 1859 wynosi według zamknięcia rachunku za rok 1896:

dług gminy Żółkiew	48.000 zł. w. a.
zapas kasowy	9.656 „ „
razem	<u>57.656 zł. w. a.</u>

Zapas powyższy kasowy i rata przez gminę Gródek w roku 1897 spłacona 2.500 zł. ulokowane są na 4% w Banku krajowym.

II. Fundusz na budowę koszar krajowych został w roku 1896 wyczerpany aż do zapasu kasowego 3.105 zł. 50 ct.

W roku 1897 do 31. października wpłynęły dochody:

1. dotacya z funduszu krajowego uchwalona przez Wysoki Sejm dnia 30. stycznia 1897	58.000 „ — „
2. czynsze z koszar krajowych za czas od 1. września 1896 do 31. grudnia 1897 w kwocie	90.713 „ 63 „
3. odsetki z lokacyi uzyskane i spodziewane	380 „ 87 „
razem	<u>153.000 zł. — ct.</u>

W tym samym czasie wydano na pokrycie potrzeb w sprawozdaniu Wydziału krajowego (lit.

A—G) wyszczególnionych	95.471 zł. 75 ct.
spodziewane wydatki do końca na rok 1897 wynoszą około	46.528 „ 25 „

razem 142.000 „ — „

pozostanie więc zapas 11.000 zł. — ct.

Zapas ten powstał głównie z powodu większego dochodu w czynszach o 7.400 zł. od spodziewanego i zaoszczędzenia wskutek starań Wydziału krajowego w wydatkach na przyrządy do gaszenia ognia, wedle przedłożonego bowiem przez c. i k. komendę XI. korpusu pismem z dnia 7. listopada 1896, l. 4.110 wykazu, przyrządy te kosztowałyby były około 7.400 zł. i wymagałyby kosztownego utrzymywania i uzupełniania. Na sprawienie onych przyjęła c. i k. Komenda XI. korpusu ofiarowaną przez Wydział krajowy, na podstawie zasiągniętej opinii fachowej kwotę 2.500 zł. z obowiązkiem, iż wojskowość własnym kosztem utrzymywać będzie i uzupełniać te przyrządy przez cały czas 25-letniego używania koszar, w zamian czego staną się one własnością zarządu wojskowego.

Roczne wynagrodzenie za koszary krajowe nie jest jeszcze ostatecznie oznaczone, podług wykazów bowiem należytości wynagrodzenia za wszystkie koszary krajowe, z wyjątkiem szpitala wojskowego w Zaleszczykach dotąd do użytku nieoddanego i za kuźnię i otwartą ujeżdżalnię we Lwowie, za które wynagrodzenie zależnem jest od wysokości kosztów budowy jeszcze niesprawdzonych, Wydziałowi krajowemu pismem c. i k. Komendy XI. korpusu z 9. marca i 11. czerwca 1897 udzielonych, wynosi wynagrodzenie za wszystkie koszary w sprawozdaniu wyszczególnione łącznie 68.599 zł. 54 ct.

doliczywszy do tego spodziewane wynagrodzenie za szpital w Zaleszczykach, kuźnię i ujeżdżalnię we Lwowie	1.838 „ — „
wyniosłoby razem	<u>70.437 zł. 59 ct.</u>

przedstawiałoby zatem po potrąceniu $\frac{3}{4}\%$ kosztów budowy, na koszt utrzymania, wynoszące rocznie 10.705 zł. i asekuracyi 2.000 zł. niespełna 4% od kwoty $1\frac{1}{2}$ miliona, bo mniej o 2.668 zł.

Przeciw wymiarowi tego wynagrodzenia wniósł Wydział krajowy przedstawienia, na które decyzya c. i k. państwowego Ministerstwa wojny jeszcze nie nadeszła.

Przy rokowaniu o budowę koszar krajowych wyraził Wydział krajowy żądanie o przeniesienie gmin Mosty wielkie i Trembowla do wyższej klasy wojskowej taryfy czynszowej.

Ufając przyrzeczeniu c. i k. Komendy XI. korpusu, iż życzenie to o ile możliwości będzie uwzględnione, o którym Wydział krajowy odezwą c. k. Namiestnictwa z 1. maja 1895, l. 4.530 został zawiadomiony, podpisał Wydział krajowy umowę z 25. maja 1895.

Wbrew temu przyrzeczeniu, nieuwzględniło c. k. Ministerstwo Skarbu wspólnie z c. i k. państwowym Ministerstwem wojny przedstawić Wydziału krajowego co do przeniesienia gminy Mosty wielkie do 6ej a gminy Trembowla do 5 klasy wojskowej taryfy czynszowej — najpierw z powodu, że gminy te nie dostarczały przed końcem roku 1895 mieszkań dla oficerów i gażystów, powtórę dla tego, ponieważ zdaniem Ministerstwa Obrony krajowej umowa z dnia 25. maja 1895 zawarta o budowę koszar krajowych, nie może oddziaływać na prawne postanowienia noweli do ustawy kwaterunkowej z 25. czerwca 1895, Nr. 100 Dz. u. p. co do wymaganych warunków do zarządzenia wyjątkowej nowej klasyfikacji stacyi załóg wojskowych; — pozostawiono jednak Wydziałowi krajowemu prawo ułożenia się w właściwej drodze z Administracją wojskową co do ewentualnych zobowiązań wywołanych wspomnianą umową.

Wskutek tej odpowiedzi odniósł się Wydział krajowy w tej sprawie do c. i k. Komendy XI. korpusu, a gdy ta nie posiadała upoważnienia od Władz centralnych do załatwienia onej, pismem z dnia 15. września 1897, l. 37.904 do Ministerstwa Obrony krajowej i do państwowego Ministerstwa wojny, — a równocześnie do c. k. Prezydium Namiestnictwa z prośbą o poparcie.

W piśmie tem ograniczył Wydział krajowy żądanie tylko do przyznania funduszowi krajowemu za koszar krajowe w gminach Mosty wielkie i Trembowla wynagrodzenia podług 6ej a względnie 5ej klasy wojskowej taryfy czynszowej, opierając to żądanie słusznie na okoliczności, że koszar krajowe zbudowane zostały na podstawie ustawy kwaterunkowej z r. 1879.

Odpowiedzi na to pismo Wydział krajowy dotąd nie otrzymał.

W tym składzie rzeczy sprawa podwyższenia wynagrodzenia dla gmin Mosty wielkie i Trembowla odroczonej została do roku 1900 od wyniku zaś rokowań, względnie od decyzji Władz wojskowych centralnych zależeć będzie wysokość dochodu z koszar krajowych.

Ze sprawozdania komisji administracyjnej uchwałą z 30. stycznia 1897 do wiadomości przyjętego, wiadomo Wysokiemu Sejmowi, że cały fundusz 1½ miliona na budowę koszar krajowych przeznaczony, po potrąceniu tylko odsetek biernych od pożyczki zapłaconych, należyci przenośnej i kosztów administracji w łącznej kwocie 39.000 zł. wyasygnowany został wojskowemu oddziałowi budowniczemu, tudzież że c. i k. państwowe Ministerstwo wojny sprzeciwiło się temu potrąceniu, z powodu, iż w umowie z dnia 25. maja 1895 nie ma w tym kierunku zastrzeżenia, że więc procenta te nie mogą uszczuplać funduszu na budowę koszar przeznaczonych.

Sprawa ta nie jest jeszcze załatwiona.

Komisja administracyjna powtarza zdanie w sprawozdaniu swoim z dnia 26 stycznia 1897. wyrażone, że jakkolwiek w umowie z 25. maja 1895. nie zastrzeżono potrącenia tych procentów, stanowisko w tej sprawie przez Wydział krajowy zajęte, odpowiada w zupełności uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 15. stycznia 1896. przyjmującej sprawozdanie Komisji administracyjnej do wiadomości, w którym wyraźnie zaznaczono, iż procenta należące się funduszowi propinacyjnemu, o ile nie zostaną pokryte z dochodów bieżących zapłaci sam fundusz 1½ milionowy z kapitału.

Na mocy uchwały Wysokiego Sejmu z 28. lutego 1895. odsetki 4% od każdorazowego dłużnego jeszcze funduszowi propinacyjnemu kapitału z 1½ milionowej pożyczki, mają być co roku do budżetu krajowego jako dotacya dla funduszu koszar krajowych wstawiane; odsetki te wynoszą na r. 1898. kwotę 57.200 zł. Wydział krajowy wstawił jednak do budżetu na rok 1898, tylko kwotę 28.400 zł. zaś na spłacenie kapitału tylko 40.000 zł.

Ponieważ przy takiej spłacie kapitału amortyzacya pożyczki zbyt długo by trwała, a ułożenie sposobu i czasu zwrotu funduszowi propinacyjnemu pożyczki 1½ milionowej

odroczeniem zostało, zapowiada Wydział krajowy, iż zmuszonym będzie, wstawiać do preliminarzy funduszu krajowego od r. 1899. począwszy pełne sumy odsetek rocznych od każdorazowego resztującego kapitału dłużnego, natomiast podwyższać będzie w preliminarzu funduszu koszar krajowych stosownie raty na spłatę kapitału tej pożyczki.

Komisya administracyjna uznaje tę potrzebę za uzasadnioną, szczególnie ze względu na uchwałę Wysokiego Sejmu z 8. lutego 1895. wedle której fundusz krajowy taki sam ciężar ponosić ma na budowę koszar krajowych, jaki by ponosił w razie jeżeliby pożyczka 1 1/2 miliona udzieloną została gminom lub osobom prywatnym, tudzież z uwagi na to że wynagrodzenie za koszary krajowe nie jest jeszcze stanowczo oznaczone, a także kwestya co do odsetek biernych pożyczki, czy takowe z kapitału zapłacone być mają nie jest jeszcze załatwiona, sposób zaś uregulowania obudwu tych spraw wywrze wpływ na przyszłe preliminarze funduszu koszar krajowych.

Komisya administracyjna wyrażając Wydziałowi krajowemu uznanie za oględność w administracji krajowych funduszy pożyczkowych na budowę koszar, podnosi, że ani uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 5. kwietnia 1892. polecająca Wydziałowi krajowemu przeprowadzenie z c. k. Rządem rokowania w celu uzyskania zasiłku z c. k. Skarbu dla gmin a względnie dla kraju na budowę koszar, ani też uchwalone dnia 15. stycznia 1896. przez Wysoki Sejm wezwania do c. k. Rządu: „ażeby po myśli postanowień §. 5. ustawy z dnia 25. czerwca 1895. Nr. 100. Dz. u. p. koszta budowy koszar na pomieszczenie nowych oddziałów wojska potrzebnych, pokrywał ze Skarbu państwa, za poborami opłaty za pomieszczenie wojska w tak zbudowanych koszarach ze skarbu wojskowego“ nieodniosły pożądanego skutku; zaznacza, że kraj wypłacił do końca roku 1897. gminem i osobom prywatnym na budowę koszar jako bezprocentowe pożyczki

kwotę	2,366.950 zł.
wydał zaś promes	862.500 zł.
a na koszary krajowe	1,500.000 zł.
razem	<u>4,729.450 zł.</u>

ze doliczywszy do tej kwoty koszta budowy koszar przez gminy (z wyłączeniem gmin Lwowa i Krakowa) poniesione wynoszące przynajmniej	<u>3,000.000 zł.</u>
wydatek na budowę koszar wynosi razem	7,729.450 zł.

tudzież, że fundusz krajowy już na cały szereg lat dla zrealizowania promes wydanych jest zaangażowany, tak iż ani o wydawaniu pożyczek gminom na ewentualne dalsze budowy koszar, ani też o podjęciu przez kraj na własny rachunek takich budow mowy być nie może — podnosi wreszcie co już w sprawozdaniu z 10. stycznia 1896. podniosła, że przyczyną tego, iż koszta te podrosły tak znacznie jest fakt, że w naszym kraju jest stosunkowo do innych krajów koronnych nader mała ilość koszar rządowych, drugą przyczyną, że gdy ustawa kwaterunkowa z r. 1879. miała zgodnie z duchem organizacyi armii zamiar i cel rozlokowania siły zbrojnej w jej okręgach rekrutacyjnych, a jedynie ze względów państwowych i w interesie całego państwa, założoną została forteca Przemyśla, utworzoną komenda X. Korpusu i podwyższony stan pokojowy wojska w naszym kraju skutkiem czego przeniesiono na stałe leże do kraju naszego oddziały wojska z obcokrajowych okręgów rekrutacyjnych; że jeżeli względy ogólnie państwowe wymagają zarządzeń obciążających w nadzwyczajny sposób pojedynczy kraj nietylko słuszną ale i sprawiedliwą jest rzeczą, ażeby ciężary ztąd wynikające ponosiło całe Państwo, a nie tylko sam nasz kraj; że jeżeli nasz kraj, jak dowodzą przytoczone wyżej cyfry, poniósł już olbrzymie ofiary i tem udowodnił, że zależy mu na wytworzeniu w kraju silnej obrony to wobec pewnika, że w usiłowaniach swoich doszedł już do ostatnich granic, że przekroczenie tych granic spowodować by musiało poważne zachwianie siły podatkowej i zachwianie równowagi finansów krajowych, słusznem i usprawiedliwionem jest oparte na postanowieniu §. 5. ustawy z 25. czerwca 1895. Nr. 100. Dz. u. p. żądanie, by państwo na swój koszt przyjęło budowę koszar na pomieszczenie nowych oddziałów wojsk potrzebnych; Komisya administracyjna uważa więc ponowienie rezolucyi Wysokiego Sejmu z dnia 15. stycznia 1896. jako pożądanę.

Na podstawie powyższych wywodów wnosi Komisya administracyjna :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego o administracji krajowych funduszków pożyczkowych na budowę koszar dla wojska za czas od 1. listopada 1896. do 31. października 1897. przyjmuje się do wiadomości.

2. Sejm wzywa ponownie c. k. Rząd. ażeby po myśli postanowienia §. 5. ustawy z dnia 25. czerwca 1895. Nr. 100. Dz. u. p. koszta budowy koszar na pomieszczenie nowych oddziałów wojska potrzebnych, pokrywał ze Skarbu państwa, za poborem opłaty za pomieszczenie wojska w tak zbudowanych koszarach ze Skarbu wojkowego.

Lwów, dnia 25. stycznia 1898.

Przewodniczący :
Koziebrodzki.

Sprawozdawca :
Dworski.